

MEMO komt!

Aukje van Bezeij

Het is altijd een verrassing wie er komt en met welk instrument. Een trompet, een hoorn, een viool? Iemand die danst of verandert in een vogel? Op gewone doordeweekse dagen tovert de Stichting Memorabele Momenten (MEMO) klaslokalen en groepsruimtes om tot kleine theaters en concertzalen.

Vandaag krijgen de peuters van de Egeldonk (Partou Kinderopvang) bezoek van een contrabas en de kleuters van basisschool de Tamboerijn wachten op de komst van een cello. Vandaag komen ook vijf jonge muzikanten samen op het kantoor van Stichting Memorabele Momenten (MEMO) voor een workshop ter voorbereiding op het spelen voor jong publiek. Kortom: het is een dag als zovele bij MEMO.

Een heel groot instrument

Een enorme koffer op de gang van kinderdagverblijf de Egeldonk verraadt vandaag een groot instrument. De koffer blijft in de gang, maar de bespeler ervan stapt alvast de groepsruimte binnen. 'Ik ben Mathias,' zegt hij met zachte stem, 'en ik heb een heel groot instrument, nog groter dan ik, maar ik kan het met één pink tillen'. Hij gaat weer weg. Sommige kinderen giechelen. Ze vinden het spannend. Als de deur opnieuw open gaat zien de kinderen eerst een stuk hout. Het wordt steeds langer. Pas na een paar seconden volgen de grote ronde buik van het muziekinstrument en Mathias zelf. Hij draagt het instrument inderdaad aan zijn pink, legt het op de grond en klopt erop. Peuter Wisdom moet huilen. Hij zoekt de schoot van pedagogisch medewerker Helga. De andere kinderen kijken gebiologeerd toe als Mathias de snaren aanraakt en er een diep geluid klinkt. Langzaam draait Mathias een lange pin uit het instrument, pas dan zet hij het rechtop. Het is een contrabas, die nog groter is dan Mathias zelf.

In de wereld van het kind

Kinderen staan open voor nieuwe en spannende dingen, maar alles valt of staat met hoe je hen benadert. Het geleidelijk introduceren van een artiest en zijn instrument is daarom erg belangrijk. In het geval van een contrabas is het belang van een voorzichtige start duidelijk. Maar het geldt voor elk instrument en elke vreemdeling die de groepsruimte betreedt.

'Voordat je kinderen kan meenemen in jouw wereld is het belangrijk dat je eerst in hun wereld stapt.' Een gevleugelde uitspraak van Max Brenman, oprichter en coach van MEMO.

Hoe doe je dat, als artiest binnen stappen in de wereld van het kind? 'Dat er vreemde voorwerpen de groepsruimte in komen is al heel wat voor de kinderen en daar komt dan ook nog geluid uit. Het is van groot belang dat kinderen begrijpen wat je doet,' aldus Brenman. 'Sommige dingen begrijpen ze meteen: expressie, lichaamstaal, hoe iets werkt. Dat geeft vertrouwen. Pas als kinderen zich veilig voelen kunnen ze volop genieten en leren.'

Vertrouwen winnen kan op veel manieren. Percussionist Yoav probeert iets te zeggen tegen de kinderen, maar er komt alleen vogelgezang uit zijn mond. Hij schrikt er zelf van en probeert het nog eens, en nog eens. De kinderen gieren van de lach. Yoav gaat erbij trommelen en het vogeltje in zijn mond zingt steeds mooier.

Maar het kan ook kleiner en eenvoudiger. Bespelers van grote, glimmende instrumenten hebben niet veel nodig, eerder minder. Jazztrompettist Dolan moet zijn trompet nog in elkaar zetten, maar hoe? Hij begint te blazen op het mondstuk en er komt een grappig geluid uit. Dat wordt zijn eerste liedje.

Coaching door MEMO

Ondertussen is bij MEMO een workshop gestart met twee zangeressen, een toetsenist, trombonist en fluitiste. Zangeres Laryssa presenteert haar eerste concept voor een voorstelling. Ze doet de deur open. Verlegen en vrolijk stapt ze binnen: 'Hallo!' Ze legt drie pakjes op de grond: een doosje met knopjes, een doosje met een pedaaltje en ... een microfoon! Laryssa straalt. Met snoertjes verbindt ze alles aan elkaar. In de microfoon zegt ze nog eens 'hallo' en het apparaat herhaalt dit. Hoe meer ze aan de knopjes draait, hoe gekker haar stem klinkt. Ze kan zelfs samen met zichzelf zingen!

MEMO werkt voornamelijk met musici die studeren of net zijn afgestudeerd aan de diverse conservatoria, maar ook met dansers en acteurs. De meeste MEMO artiesten zijn jong en staan aan het begin van hun carrière. Maar ook oudere en ervaren artiesten hebben de kinderen vaak veel te bieden. Gemeenschappelijk kenmerk is dat alle artiesten beschikken over talent én passie. Ook zijn ze in staat hun passie te delen.

Authenticiteit is daarbij een sleutelwoord. 'Kinderen reageren niet alleen op wat je doet, maar ook op wie je bent,' is daarom een andere veel gehoorde uitspraak van Brenman. Op zoek naar authenticiteit vraagt MEMO artiesten muziek te spelen die henzelf raakt. Tijdens de eerste coachsessie spelen ze daarom één muziekstuk. De artiest vertelt met welk gevoel hij of zij dit speelt, de anderen geven terug wat het bij hen oproept. De coach vraagt de artiest het stuk nog eens te spelen, maar dan met een ander gevoel. Om dat gevoel kracht bij te zetten, gebruiken de musici naast hun spel vaak ongemerkt hun hele lichaam. En dat is de bedoeling. Artiesten leren de muziek niet alleen te spelen, maar ook te zijn. Hier reageren kinderen op.

Vliegtuigmotor

Mathias speelt in zijn peutergroep *In the hall of the mountain king*. Hij begint rustig en een beetje mysterieus, maar speelt steeds sneller en dynamischer. De kinderen kunnen niet meer stil zitten. Als het liedje is afgelopen, klappen ze. 'Klaar,' zegt Belinda.

Maar Mathias blijft de kinderen aankijken en laat de contrabas heen en weer bewegen. Er hangt en zweeft iets aan de contrabas. 'Wat is dat?' vraagt hij bijna onhoorbaar. Hij pakt het en houdt het voor zijn ogen. 'Nee,' roepen de kinderen, maar grappig vinden ze het wel. Mathias krabt ermee op zijn rug. 'Nee!' Hij wijst naar de contrabas. 'Jááá!' zeggen de kinderen. Dan zet hij de strijkstok tegen de snaren aan en klinkt er een heel laag geluid. 'Het lijkt op een vliegtuigmo-

tor,' zegt Joseph. Het vreemde geluid gaat over in echte muziek: de *Family Adams* tune. Mathias leert zijn publiek twee keer te klappen als de muziek even stopt. De leidsters pakken dit op en de kinderen volgen. Mathias wisselt het tempo, de leidsters ook en de kinderen naar vermogen.

Zien, horen, begrijpen en genieten

Muziek is zowel middel als doel: samen zingen, luisteren en bewegen versterkt de interactie en vergroot het handlingsrepertoire, zowel tussen kinderen, professionals en/of ouders, als tussen kinderen onderling. Dat levert kennis en ervaring op. Kennis over de relatie tussen klank en materiaal ('hoe werkt het, hoe heet het'), het eigen lichaam ('hoe beweeg ik door de ruimte, wat doet mijn stem') en ervaringen met initiatief nemen, samendoen en beurtverdeling. Mathias speelt een steeds lagere toon. Hij zakt met de toon mee, weg achter de contrabas. 'Oeps,' klinkt het. 'Waar is 'ie?' De kinderen zien alleen nog handen en een strijkstok. Als het geluid hoger wordt, komt Mathias weer tevoorschijn. Hij wordt langer en staat uiteindelijk helemaal op zijn tenen. Met zijn lichaam laat hij het verschil horen en zien tussen de laagste en hoogste tonen. De kinderen doen lachend mee. Ze zien, horen, bewegen, genieten en begrijpen.

Terug naar de coachsessie waar trombonist Lorenzo net zijn presentatie heeft gegeven. 'De trombone is groot en spannend,' zegt coach Max. Lorenzo realiseert zich maar half hoe nieuw zijn instrument voor de kinderen is. Hij speelt onder

Voordat je kinderen kan meenemen in jouw wereld is het belangrijk dat je eerst in hun wereld stapt.

De nieuwsgierigheid van Wisdom
wint het van zijn angst

andere 'de Habanera' uit de opera *Carmen*. Max raadt hem aan om met een demper, dicht en laag bij de grond te beginnen. De kinderen kunnen zo rustig kijken en wennen aan de klank. Als de kinderen meegaan in de muziek kan Lorenzo zonder demper theatraal demonstreren hoe de trombone werkt: het instrument tot over de grond te schuiven en met heel zijn lichaam mee doen. 'Drie keer,' zegt Max., 'Ze zien en horen, leggen een verband en begrijpen het, waarna ze onvoorwaardelijk kunnen genieten.' Zangeres Anne suggereert een choreografie zodat de trombone naar links en rechts wijst en de kinderen het instrument van alle kanten kunnen bekijken. Lorenzo kan met deze ideeën aan de slag. Na deze coachsessie volgen nog een of twee individuele coachsessies en een begeleide try-out op locatie.

Vingers in de oren

Terwijl Mathias voor de peuters speelt, treedt Bence Huszar op voor de kleuters van basisschool de Tamboerijn. De kinderen mogen raden welk instrument hij uit de koffer haalt. 'Een basgitaar!' roept Josiah. 'Een viool!' roept Mitchengelo. Het is van allebei een beetje: een cello, die Bence vasthoudt als een gitaar. Met zijn vingers speelt hij een swingend, funky nummer. Omdat er best veel geluid uit komt, stoppen een paar kinderen met een grote grijns de vingers

in de oren. Sommigen stampen met de voeten, anderen houden het op mee wiebelen, maar niemand zit meer stil. Een groot verschil met de peutervoorstellingen is het gebruik van taal. Kinderen reageren verbaal en ook de artiest maakt vaker gebruik van taal. Omdat Bence maar een beetje Nederlands spreekt, wordt hij geholpen door juf Lia die sommige onderdelen uit zijn programma voorleest. Dat hij wel heel goed Hongaars spreekt laat hij even horen, de kinderen vinden het grappig en doen hem na.

Bence zet zijn cello rechtop. Hij heft zijn arm op en zwaait door de lucht, maar er komt geen geluid uit. Hij mist iets. 'De strijkstok,' weet Yesser te zeggen. Strijkend speelt Bence rustige klassieke muziek: de *Zwaan* van Saint-Saëns. De kinderen luisteren stil en aandachtig. Jayden doet alsof hij een baby'tje wiegt. Na afloop krijgt Bence applaus. Juf Lia vertelt dat het nummer over een dier gaat, maar welk dier? Niemand raadt het. Ze vertelt dat Bence bij deze muziek altijd denkt dat hij aan de rand van het water staat en dat er een zwaan in glijdt, langzaam en trots als een koningin. Bence speelt een stukje van de muziek nog een keer zodat de kinderen de zwaan erin kunnen ontdekken.

Kriebelende handen

Altijd spannend is het moment waarop de kinderen zelf het instrument mogen bespelen. De juf wijst de kinderen aan die samen met Bence de strijkstok mogen vasthouden. Een paar meisjes trommelen op een lege kruk, de anderen zingen uit volle borst de bekende liedjes mee.

In de Egeldonk komen de kinderen in drietallen. Wisdom staat naast Mathias, met één hand op de contrabas en met het andere de strijkstok vasthoudend. Met grote ogen speelt hij samen met Mathias *Vader Jacob*. Kyana en Carla staan achter het instrument, met hun handjes op de klankkast. 'Het kriebelt!'

Bence sluit af met twee Hongaarse polka's. Voor hij begint te spelen doet hij voor hoe ze in Hongarije dansen: met de handen in de zij, wiegend met de heupen. Als de muziek sneller gaat, sla je met je handen op je onderbenen en spring je op en neer. De kinderen hebben het snel door en het wordt een vrolijke afsluiting.

Ook bij Mathias wordt gedanst. Wisdom springt, danst en lacht. Hij staat helemaal vooraan en is niet bang meer!

Stichting Memorabele Momenten

Van een eenmansinitiatief is MEMO in zes jaar tijd uitgegroeid tot een organisatie met circa honderd artiesten. In Amsterdam en Den Haag verzorgden zij het afgelopen jaar een kleine 9000 optredens voor ongeveer 17.500 kinderen. Een kind ziet gemiddeld 7 verschillende MEMO voorstellingen. MEMO richt zich op kinderen uit alle lagen van de samenleving en komt op kinderdagverblijven, peuterspeelzalen, basisscholen (groep 1 en 2) en de naschoolse opvang. Er wordt gewerkt aan een uitrol van het concept naar andere steden.

Kijk op: www.memorabelemomenten.nl